

Openingsrede van de voorzitter

prof. dr. G. Hellinga

gehouden op de 43ste najaarsvergadering van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging op 19 oktober te Arnhem.

Dames en Heren,

Op 2 september j.l. is overleden ons oud-lid de heer M. W. Holterman ten Hove, oud-opperhoutvester bij de Dienst van het Boswezen in het voormalige N.O.I. Hij bezocht onze bijeenkomsten geregeld.

Ik verzoek U de overledene in enige ogenblikken van stilte te willen herdenken.

Het is teleurstellend en daarbij een open deur intrappend, wanneer ik over de bosbouw in Nederland mede moet delen, dat de financiële uitkomsten van de bosbedrijven bij voortduring slecht blijven. Steeds in mineur te moeten verslagleggen is een onplezierige zaak. Het ziet er ook niet naar uit, dat hierin op korte termijn enige verbetering zal komen. Het is vooral de op de inkomsten uit het bos gebaseerde liquiditeitspositie van vele particuliere boscigenaren en voor iedere bosbouwer de lage en geen spoor van verbetering vertonende houtprijzen die grote zorgen baren. Deze slechte positie is de oorzaak van de schering en inslag zijnde verkoop of pogingen daartoe van het gehele of gedeeltelijke bosbezit. Enkele eclatante voorbeelden uit het recente verleden zijn U uit de pers wel bekend. Een landgoed dat zeer onlangs is verkocht aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, waardoor een dreigende versnippering ervan werd voorkomen, zullen wij op één van onze excursies tijdens deze najaarsvergadering bezoeken.

In tegenstelling tot het steeds weer naar voren gebrachte regeringsbeleid, dat immers gericht is op de instandhouding, ook van het particuliere bosbezit, zien wij toch bij deze verkopen en aankopen een éénrichtingverkeer, namelijk aankoop door of met behulp van de overheid. Een symptoom waarop ons Lid van verdienste dr Th. C. Oudemans in een open brief aan de Ministerraad getiteld „Met de rug tegen de muur” nog weer eens de aandacht vestigde. Hetzelfde sombere geluid kunnen wij lezen in het Jaarverslag 1966 van de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren. De bosbouwinstaties in Nederland houden zich ernstig met deze zeer moeilijke omstandigheden bezig.

Een oplossing of zo U wilt een zekere verlichting van de moeilijkheden op korte termijn is aan te wijzen, bijvoorbeeld in de vorm van verhoging van de bedragen gehanteerd in de „Regeling bosbijdragen particulieren” en een verzwakking van de degressie hierbij. Ik vermoed echter, dat deze hulp niet op korte termijn is te verwachten.

Op langere termijn zijn oplossingen waarschijnlijk mogelijk; deze vragen echter een intensieve studie. Zij zijn eveneens aangegeven in het „Advies inzake de structurele en economische moeilijkheden in de bosbouw”, opgesteld door het Bosschap en toegezonden aan de Ministers van Landbouw en Visserij, Financiën, Economische Zaken en Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Ook onze Vereniging en de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren hebben hierbij inspraak gehad.

Op de inmiddels plaats gehad hebbende audiënties bij de bewindslieden van de Ministeries van Landbouw en Visserij en Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk is dit advies nader toegelicht om te trachten de Ministers te overtuigen van de nood in de bosbouwsector. In de persoon van de secretaris was onze Vereniging hierbij ook aanwezig. Wij zijn het Bosschap dankbaar voor deze samenwerking. Bij deze besprekingen werd o.a. de Bosbijdrageregeling onder de loupe genomen, waarbij kan worden gesteld dat de bewindslieden sympathiek staan tegenover een verzwakking van de degressieve schaal, maar dat vervulling in 1968 van deze wensen is uitgesloten.

Onzerzijds werd voorts de suggestie gedaan de op de begrotingen voor komende aankoopposten te besteden voor het geven van subsidie aan bosbedrijven. In verband met het gevoerde aankoopbeleid mag er nog wel eens de nadruk op worden gelegd, dat de particulier de goedkoopste rentmeester is. In dit verband zou ik het meeste gevoelen voor een flinke verhoging van de bijdragen, met daaraan verbonden de voorwaarde van een deskundig beheer. Uw bestuur is namelijk eveneens van mening, dat een goed beheer het belangrijkste is voor de instandhouding.

Als resultaat van de activiteiten van het Bosschap zal door deze instantie een commissie, alleen uit het bedrijfsleven, worden ingesteld met als taak een structuurrapport over de bos- en houtsector op te stellen. Ook onze Vereniging zal hieraan gaarne medewerking verlenen. Wij hopen dat deze „structuurcommissie Bos en Houtsector” tot uitvoerbare aanbevelingen voor een verbetering van de inderdaad slechte toestand op korte termijn kan komen.

De Minister van Landbouw en Visserij wenste geen gemengde commissie bedrijfsleven-overheid, zoals werd voorgesteld op de audiëntie. Wel zal het Staatsbosbeheer als ondernemer vertegenwoordigd kunnen zijn. De bosbouw, de houthandel en de houtverwerkende industriën zullen in de commissie samenwerken.

Een en ander is ook duidelijk tot uiting gekomen op de op 1, 2 en 3 juni j.l. gehouden manifestatie „Bos en Mens” met zijn twee congressen „Samenwerking in de bosbouw” en „Bos en recreatie”. De documentatie hiervan is in ons tijdschrift vastgelegd. De congressen mochten zich in een grote belangstelling verheugen. Het bezoek aan de gehele manifestatie hadden wij echter, gezien de goede kwaliteiten ervan, gaarne groter gezien.

De benarde situatie in de Nederlandse bosbouw spreekt ook uit de Memorie van toelichting op de ontwerpbegroting 1968 van het Ministerie van Landbouw en Visserij. Er werd hierin geconstateerd dat „vele bouseigenaren niet meer in de gelegenheid zijn hun bosbezit redelijk te onderhouden”. Maar deze begroting opent weinig of geen perspectieven voor een verbetering van

de financiële toestand in de bosbouw op korte termijn. Voorts schrijft deze toelichting het volgende: „Initiatieven tot gemeenschappelijk beheer moeten vanzelfsprekend in eerste instantie van de boscigenaren zelf uitgaan”. Op de achtergrond staat hierbij de gedachte, dat een doelmatig beheer alleen kan worden verkregen door de vorming van grotere eenheden. Naar mijn mening zou hierbij van de overheid een stimulans in een of andere vorm kunnen en moeten uitgaan, al of niet in samenwerking met reeds bestaande lichamen.

In de Memorie van Toelichting op de ontwerpbegroting 1968 van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, lezen wij: „De beheerskosten van de natuurgebieden welke eigendom zijn van particuliere natuurbeschermingsorganisaties zijn zodanig toegenomen, dat deze voor de betrokken organisaties een te zware last zijn gaan vormen. Financiële steun van overheidswege als tegemoetkoming in de nadelige exploitatiesaldi van bedoelde gebieden kan daarom niet langer uitblijven. Met de toekenning van zulke tegemoetkomingen is een begin gemaakt”.

Hier is dus duidelijk een begin gemaakt met een subsidie in de kosten van beheer van natuurgebieden. Maar ook het bos van andere dan particuliere natuurbeschermingsorganisaties is natuurgebied en heeft zware lasten en zou m.i. voor subsidie in aanmerking komen. Helaas zijn de ter beschikking staande Rijksmiddelen beperkt.

Intussen zijn de regelen voor de verstrekking van renteloze kredieten voor bosaanleg bekend gemaakt. De belangrijkste bepalingen hebben betrekking op de minimum oppervlakte, de grootte van de bedragen en de terugbetaling. Daarnaast wordt aan een regeling betreffende de verlenging van renteloze voorschotten bij herbebossing (een bij de wet opgelegde verplichting) gewerkt.

Ik wil dit sombere overzicht van de toestand in de Nederlandse bosbouw besluiten met de wens, dat alle ontplooide activiteiten, zowel de reeds openbaar gemaakte als de nog niet in de openbaarheid gebrachte, een heilzame invloed op de bosbouw zullen hebben. Hierbij heb ik ook het oog op de noodzakelijke samenwerking met de ons hout verwerkende industrieën. Er zal iets moeten gebeuren.

Het Bureau Inlands Hout heeft zijn serie publikaties uitgebreid, thans met een brochure getiteld: „Hout voor de recreatieve sector”.

Het beheer van het Staatswildreservaat „Oost-Veluwe” is overgegaan van de Directie Faunabeheer naar het Staatsbosbeheer.

De Nederlandse bosbouw heeft deze zomer bijzondere belangstelling gehad. Het Staatsbosbeheer organiseerde op 9 en 10 juni j.l. een excursie voor de Société Royale Forestière de Belgique met 80 deelnemers, waarbij uw bestuur vertegenwoordigd was op de receptie aangeboden door het Staatsbosbeheer en op het diner aangeboden door de Belgische Vereniging. Onze Vereniging organiseerde voor een 75-tal leden van de Royal Forestry of England, Wales and Northern Ireland in de eerste week van oktober een excursie door Nederland. Wij menen op een geslaagde excursie te mogen terugzien, gezien ook de reactie van Engelse zijde. Veel dank, en die wil ik hier ook in het openbaar uitspreken, zijn wij verschuldigd aan allen, zowel personen als

instanties, die onze vereniging bij het ten uitvoer brengen van deze excursie hun zeer gewaardeerde hulp hebben gegeven.

Een bijna Europees probleem, zou men kunnen zeggen, vormt de dit voorjaar opgetreden windworpcatastrofe in Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk. Voor wat Duitsland betreft schat men dat rond 11 miljoen m³ door storm is geveld in een verhouding van 4 : 1 naar windworp en windbreuk. De directe schade wordt geschat op 190 miljoen DM; de indirecte schade door prijsdaling op rond 200 miljoen DM.

De in de winter 1966/67 in Nederland toch al zwakke houtmarkt tengevolge van sluiting van mijnen en concurrentie uit Oostenrijk en Italië op de spaanplatenmarkt, heeft dit voorjaar een verdergaand prijsverval te zien gegeven door de invloed van de zojuist genoemde stormschaade. Er heerst een kwantitatieve afzetcrisis door groot aanbod van mijnhout en spaanplatenhout, terwijl het bezaagde hout uit deze windworp indirect prijsdrukkend werkt. Het in de laatste jaren opgetreden prijsverval spreekt uit de volgende gemiddelde cijfers voor rondhouthoofdsortimenten franco afnemer: prijs in 1965, f 74,50 per m³; prijs in 1966, f 71 per m³ en in 1967, f 65,50 per m³; een daling van f 9 of 12%.

De huidige situatie kan worden gekenschetst door stabiele, maar lage prijzen en een kleiner worden van de overtollige rondhoutvoorraden. De verwachting voor 1968 is dat geen prijsverbetering zal optreden, dat de export naar Duitsland prijstechnisch slechter wordt en dat geen stagnatie in de afzet zal optreden. Aldus de mij van deskundige zijde welwillend verstrekte gegevens.

Wat het internationale aspect van de bosbouw betreft, zou ik gewag willen maken van het feit, dat de E.E.G.-commissie aan de Europese ministerraad een serie voorstellen heeft gezonden met het oog op de besteding van ongeveer 2,5 miljard gulden, die in de periode 1968—1970 in het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw beschikbaar zullen zijn voor verbetering van de landbouw in de gemeenschap. Van dit bedrag is ongeveer 43 miljoen gulden ter beschikking gesteld voor verbetering van de bosbouw in het kader van het landbouw-structuurbeleid.

Van 3 tot 9 september j.l. vond in München het XIVE I.U.F.R.O. congres plaats. De Nederlandse onderzoekinstituten waren goed vertegenwoordigd. De ongeveer 900 actieve deelnemers, verdeeld over een aantal sekties, plus de ongeveer 5 kg documentatiemateriaal op de openingsdag verstrekt, plus een ingelast symposium over ontwikkelingshulp, zette het welslagen van het congres wel op losse schroeven. Men denkt over een andere werkwijze op het volgende congres, dat in 1972 in Florida (V.S.) zal plaats vinden.

Wat onze vereniging naast de reeds genoemde activiteiten verder betreft, zou ik U willen mededelen, dat ons erelid ir F. W. Burger op 14 augustus j.l. zijn 70-ste verjaardag vierde. Wij hebben hem hiermede gelukgewenst en de felicitatie onderstreept met een stoffelijk blijk van hulde.

Aan onze leden ir J. L. F. Overbeek en prof. dr G. Hellinga werd door de Stiftung F.V.S. te Hamburg de Wilhelm-Leopold-Pfeil-Preis 1967 ver-

leend. De uitreiking van deze prijs zal op 28 oktober a.s. door de Albert Ludwigs Universität in Freiburg i. Br. geschieden. In het bijzonder wil ik ir Overbeek hiermede van harte gelukwensen.

Gezien de benarde toestand van ons tijdschrift zoeken Bestuur en Redactie naar mogelijkheden om hierin verbetering te brengen. In dit verband kan worden vermeld, dat wij door het Staatsbosbeheer zijn benaderd voor publicatiemogelijkheden in het tijdschrift door deze dienst; wij hebben hierop in principe positief gereageerd.

Het Bosschap zeggen wij in het bijzonder dank voor een toegezegde bijdrage van f 1000 voor de exploitatie van het tijdschrift in 1968.

Ook in de afgelopen periode zijn nieuwe leden en donateurs tot de Vereniging toetreden. Ik wil hen gaarne van harte welkom heten.

In verband met de behandeling van de nieuwe statuten en zo mogelijk van het nieuwe huishoudelijke reglement van onze vereniging heeft het Bestuur gemeend, teneinde zoveel mogelijk leden aanwezig te kunnen doen zijn, om min of meer centraal in het land bijeen te komen. Vandaar dat wij thans in de omgeving van Arnhem zijn en het programma voor deze twee dagen zodanig is ingericht, dat wij zeker met de behandeling van de statuten kunnen gereedkomen en naar het bestuur hoopt ook met die van het huishoudelijk reglement. Rondom deze kernstukken van het programma zijn enige excursies georganiseerd. Voor hun bereidwilligheid deze excursies te willen leiden, zijn wij ir W. Meyerink, dr J. van Soest en ir P. N. Ruige bijzonder erkentelijk.

Hiermede verklaar ik de 43-ste najaarsvergadering voor geopend.

43e Najaarsbijeenkomst in oktober 1967

In hotel „Warnsborn” te Arnhem, gelegen in het hart van het gelijknamige landgoed, eigendom van „Het Geldersch Landschap” verzamelde zich 's morgens 19 oktober een groot aantal deelnemers voor de 43e najaarsbijeenkomst. De voorzitter van het bestuur leidde de vergadering die door 63 personen werd bijgewoond en sprak een openingrede uit, die hiervoor is opgenomen. Het belangrijkste onderwerp van de vergadering: de behandeling van de nieuwe statuten en het nieuwe huishoudelijk reglement kon in de ochtendzitting niet worden voltooid. Het feitelijke verslag van de vergadering volgt aan het einde van dit verslag.

Na de lunch in hotel „Warnsborn” werd met twee bussen de middag-exkursie begonnen. Deze had tot doel de problemen van de opstandsverzorging in het zoeklicht te plaatsen. Het eerste deel ervan werd geleid door ir W. E. Meyerink. Nadat de heer Meyerink tijdens de rit naar het eerste object, het landgoed „De Grote Woeste Hoeve” de inzittenden van de bus opmerkzaam had gemaakt op het biologische aspekt van de Hooiweg hield hij vanaf een hoogspanningsmast een geïnspireerd betoog over de verzorging van jonge opstanden. De kern van zijn betoog samenvattend werd gesteld: